

ingediend op **1211** (2021-2022) – Nr. 2
30 januari 2023 (2022-2023)

Verslag

namens de Commissie voor Binnenlands Bestuur,
Gelijke Kansen en Inburgering
uitgebracht door Paul Van Miert

over het voorstel van decreet

van Yves Buysse, Sam Van Rooy en Chris Janssens

tot wijziging van het decreet van 22 december 2017
over het lokaal bestuur, wat de opheffing
van de familiale onverenigbaarheden
om zitting te kunnen hebben in de gemeenteraad,
districtsraad of het bijzonder comité betreft

Documenten in het dossier:

1211 (2021-2022) – Nr. 1: Voorstel van decreet

verzendcode: BIN

Samenstelling van de Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en Inburgering:

Voorzitter: Kris Van Dijck.

Vaste leden:

Maaïke De Vreese, Nadia Sminate, Annabel Tavernier, Kris Van Dijck, Paul Van Miert;

Yves Buysse, Chris Janssens, Sam Van Rooy;

Katrien Partyka, Brecht Warnez;

Tom Ongena, Bart Tommelein;

An Moerenhout, Jeremie Vaneekhout;

Maxim Veys.

Plaatsvervangers:

Piet De Bruyn, Andries Gryffroy, Bert Maertens, Freya Perdaens, Elke Sleurs;

Adeline Blancquaert, Guy D'haeseleer, Kristof Slagmulder;

Koen Van den Heuvel, Hilâl Yalçın;

Stephanie D'Hose, Emmily Talpe;

Meyrem Almaci, Celia Groothedde;

Kurt De Loor.

Toegevoegde leden:

Lise Vandecasteele.

De Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en Inburgering besprak op 28 juni 2022 het voorstel van decreet tot wijziging van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur, wat de opheffing van de familiale onverenigbaarheden om zitting te kunnen hebben in de gemeenteraad, districtsraad of het bijzonder comité betreft.

1. Toelichting door de indiener

Yves Buysse zegt dat iemand die rechtmatig verkozen is bij de verkiezingen van lokale raden, er niet automatisch zitting in kan hebben omdat er sprake kan zijn van onverenigbaarheid. Er zijn verschillende vormen van onverenigbaarheid: de ambtelijke of functionele en de familiale onverenigbaarheden. Wat betreft de functionele onverenigbaarheden ligt het voor de hand dat een personeelslid van de gemeente niet kan zetelen in de gemeenteraad van die gemeente. Van belang daarbij is dat de betrokkene nog altijd de keuzevrijheid heeft tussen de job en het mandaat. In de praktijk is de keuze meestal snel gemaakt. De familiale onverenigbaarheden houden in dat als er een bepaalde familiale band bestaat tussen verkozenen in eenzelfde gemeenteraad, slechts een van beide mag zetelen. Dat wordt geregeld in artikel 10 van het decreet Lokaal Bestuur. Daarin worden de personen opgesomd die geen deel kunnen uitmaken van eenzelfde gemeenteraad. Er wordt verwezen naar de bloedverwanten tot en met de tweede graad, de aanverwanten in de eerste graad en de echtgenoten. Concreet mogen volgende personen niet samen zitting hebben in een raad: ouders en hun kinderen, grootouders en hun kleinkinderen, broers en zussen, schoonbroers en schoonzussen, stiefbroers en stiefzussen, ouders en schoonkinderen, stiefouders en stiefkinderen, en gehuwden. Personen die een verklaring van wettelijke samenwoning hebben afgesloten, worden gelijkgesteld aan gehuwden. Dit voorstel van decreet strekt ertoe om die familiale onverenigbaarheden af te schaffen wat betreft de gemeenteraad en de raad van maatschappelijk welzijn.

Aanvankelijk was het verbod bedoeld om te vermijden dat de gemeenteraad zou worden gemonopoliseerd door grote baronieën die dezelfde partijkleur hebben en die hun familiale belangen zouden kunnen laten primeren op het gemeentelijk en het algemeen belang. Die regeling is niet meer van deze tijd omdat het aantal leden van een gemiddelde gemeenteraad blijft toenemen. Dat komt door de toename van de bevolking en door fusies. Hoe groter het aantal leden in een gemeenteraad, hoe kleiner de impact van familiale banden. Door de ontzuiling is het niet meer zo dat de hele familie voor eenzelfde partij kiest. Theoretisch is het zelfs mogelijk om bewust familieleden op een lijst te zetten om een actief familielid van een andere politieke partij uit te schakelen.

Met het decreet van 16 juli 2021 tot wijziging van diverse decreten wat betreft versterking van de lokale democratie werd de pot met te verdelen lijststemmen afgeschaft om de kiezer nog meer de kans te geven om echt te beslissen wie er effectief zitting zal hebben. Als een kiezer vindt dat familieleden samen mogen zetelen, dan moet dat kunnen.

Het is ook al zo dat niet elke structurele band tussen partners wordt bekroond met een huwelijk of een contract van wettelijke samenwoning. Dat leidt tot discriminatie want een dergelijk koppel mag wel samen zitting hebben in de raad.

De agendering van de behandeling van het voorstel van decreet sluit aan bij eerdere discussies over de moeilijkheid om enthousiaste kandidaten te vinden om zitting te hebben in de gemeenteraad. Dit voorstel van decreet zou de zoektocht iets vergemakkelijken.

Als het artikel dat de familiale onverenigbaarheden regelt wordt opgeheven, wordt dat meteen ook van toepassing op de samenstelling van het college van burgemeester en

schepenen en het districtcollege. Gezien dergelijke colleges veel minder leden tellen, is het wenselijk om de familiale onverenigbaarheden daar wel aan te houden. Daarin wordt voorzien in artikel 4 van het voorstel van decreet.

2. Algemene bespreking

Tom Ongena ziet niet in waarom de redenen voor het invoeren van het verbod vandaag niet zouden gelden. Door te veel ruimte te laten voor familiale en andere banden bestaat nog altijd het risico op belangenvermenging. Dat risico is niet denkbeeldig. Er zijn wel degelijk lijsten waarop uit electorale overwegingen ouders en kinderen staan. Het kan niet de bedoeling zijn dat ze ook samen zitting gaan hebben, want zo kunnen situaties ontstaan waarbij gemeenteraden een soort van familieraden worden. Als er van driehonderd naar honderd gemeenten wordt gegaan, dan is de spreker bereid om hierover te praten.

Nog niet zo lang geleden zijn de regels versoepeld. Vroeger gold het verbod tot de derde graad voor zowel bloed- als aanverwantschappen. Dat werd teruggebracht tot de tweede graad voor bloedverwantschap en de eerste graad voor aanverwantschap. Die versoepeling komt voldoende tegemoet aan een te strikt verbod. Een verdere versoepeling is momenteel niet nodig.

De spreker is ook niet overtuigd van de versoepeling voor gemeentepersoneel. In het licht van eventuele belangenvermenging wordt dat verbod beter behouden.

Ook *Brecht Warnez* zegt de meerwaarde niet te zien van dit voorstel van decreet. De gemeenteraad mag zeker geen familiale aangelegenheid worden. Het moet een onafhankelijk orgaan blijven en elke vorm van belangenvermenging moet worden vermeden. De vader van de spreker deed ook aan politiek en de spreker zou het niet zo aangenaam hebben gevonden om samen met zijn vader zitting te hebben in de gemeenteraad. Ook hij vindt dat de versoepeling die in het verleden werd doorgevoerd, volstaat.

Kurt De Loor ziet ook niet meteen een reden om de onverenigbaarheden ongedaan te maken. Het is net gezond dat ze verankerd zijn in het decreet Lokaal Bestuur zodat machtsconcentratie en belangenvermenging kunnen worden vermeden. Via dit voorstel van decreet blijft het risico op een concentratie van de macht in kleine gemeenten bestaan. De spreker kan niet meteen aan een concreet voorbeeld denken waarbij er potentieel misbruik en politieke spelletjes zouden kunnen plaatsvinden.

Aanvankelijk voelde *Kris Van Dijck* enige sympathie voor het voorstel van decreet, maar na een grondige lezing verdween dat gevoel. De spreker maakte in Dessel de situatie mee dat een dame vanuit de Volksunie haar neef die namens de sp.a kon zetelen een hele tijd lang blokkeerde doordat zij sneller werd verkozen dan haar neef. Daarop nam de neef zitting in het Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn. Die afstand is al opgeheven, dus dat is al voor een stuk opgelost.

Broers en zussen hebben niet altijd zitting namens dezelfde partij. Men kan zich de vraag stellen in hoeverre er dan sprake is van belangenvermenging. De spreker vindt wel dat er remmen moeten worden ingebouwd. Het verbod tot het samen zitting hebben van neven en nichten met ooms en tantes werd opgeheven. Dat is momenteel voldoende om eventuele belangenvermenging te voorkomen, al is het goed dat de denkoefening wordt gemaakt.

Yves Buysse zegt dat er wel degelijk sprake is van discriminatie ten aanzien van mensen met bepaalde familiale banden. Vandaag huwen mensen nu eenmaal minder dan vroeger.

De spreker ontkent te hebben voorgesteld om de onverenigbaarheden voor personeelsleden te schrappen. Hij wijst gewoon op het bestaan van functionele onverenigbaarheden. Het voorstel van decreet handelt enkel over familiale onverenigbaarheden.

Jammer genoeg neemt Tom Ongena het standpunt van zijn liberale voorgangers niet over. De laatste discussie hierover dateert van twintig jaar geleden en toen pleitten de liberalen voor de volledige afschaffing van de familiale onverenigbaarheden.

Het is een persoonlijke keuze of iemand met zijn of haar eigen vader zitting wenst te nemen in de gemeenteraad. Het wordt moeilijk wanneer het over verschillende partijen gaat. In Deerlijk was de lijsttrekker van het Vlaams Belang de vader van een liberale kandidaat, waardoor ze een moeilijke keuze moesten maken.

Twintig jaar geleden werd het argument over de theoretische politieke spelletjes door Chokri Mahassine in de discussie aangehaald om te pleiten voor een eventuele versoepeling.

3. Artikelsgewijze bespreking en stemming

Artikel 1

Artikel 1 wordt zonder opmerkingen aangenomen met 12 stemmen bij 1 onthouding.

Artikel 2 tot en met 5

Artikel 2 tot en met 5 worden zonder opmerkingen verworpen met 10 stemmen tegen 3.

4. Eindstemming

Het voorstel van decreet tot wijziging van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur, wat de opheffing van de familiale onverenigbaarheden om zitting te kunnen hebben in de gemeenteraad, districtsraad of het bijzonder comité betreft wordt verworpen met 10 stemmen tegen 3.

Kris VAN DIJCK,
voorzitter

Paul VAN MIERT,
verslaggever